

Φαρδιές Ποσότητες, Φαρδιές Μνήμες:
Little-Endian versus Big-Endian,
Ευθυγράμμιση για Ταχύτητα Πρόσβασης

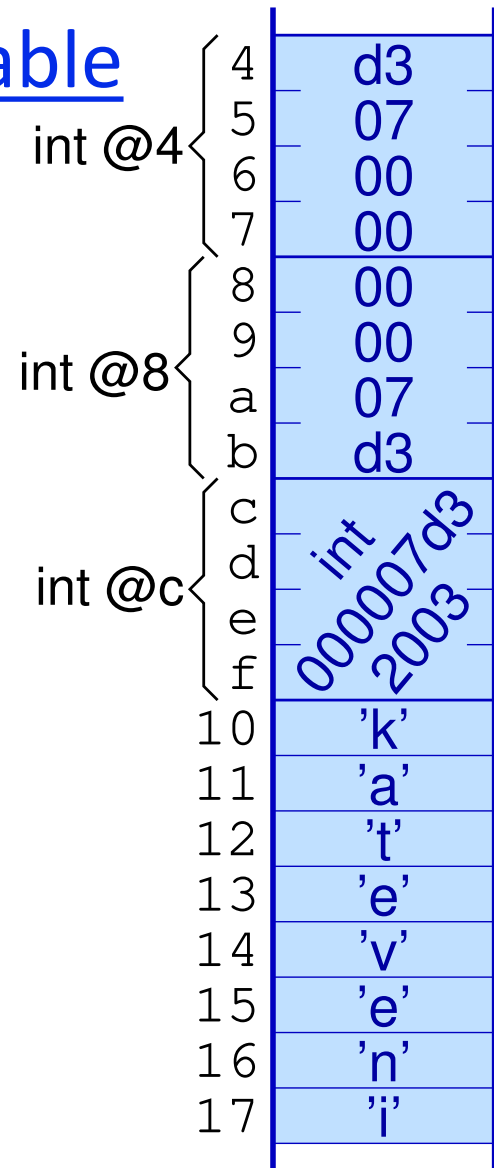
03b (§3.2-3.3) – 26/2-1/3/2021 – Μανόλης Κατεβαίνης

Ποσότη. >1 By σε Mn. Byte-Addressable

- Μνήμη Byte-Addressable
- Πίνακες κατά αύξουσες & συνεχόμενες διευθύνσεις, πάντα
 - π.χ. array of char @ base addr. 10

Ποσότητες μεγαλύτερες από 1 Byte:

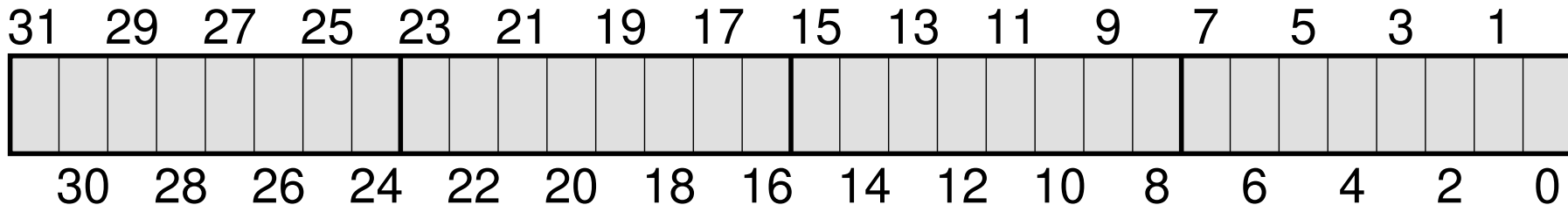
- Διεύθυνση = η διεύθυνση εκείνου από τα Bytes τους που έχει τη μικρότερη διεύθυνση, πάντα
- Τα Bytes μέσα στην ποσότητα: πού;;
 - π.χ. ακέραιος 2003 (δεκαεξαδικό 7d3)
 - πού πάνε τα Bytes 00, 00, 07, d3 ?

Αρίθμηση των bits μέσα σε μία Λέξη Ακεραίου

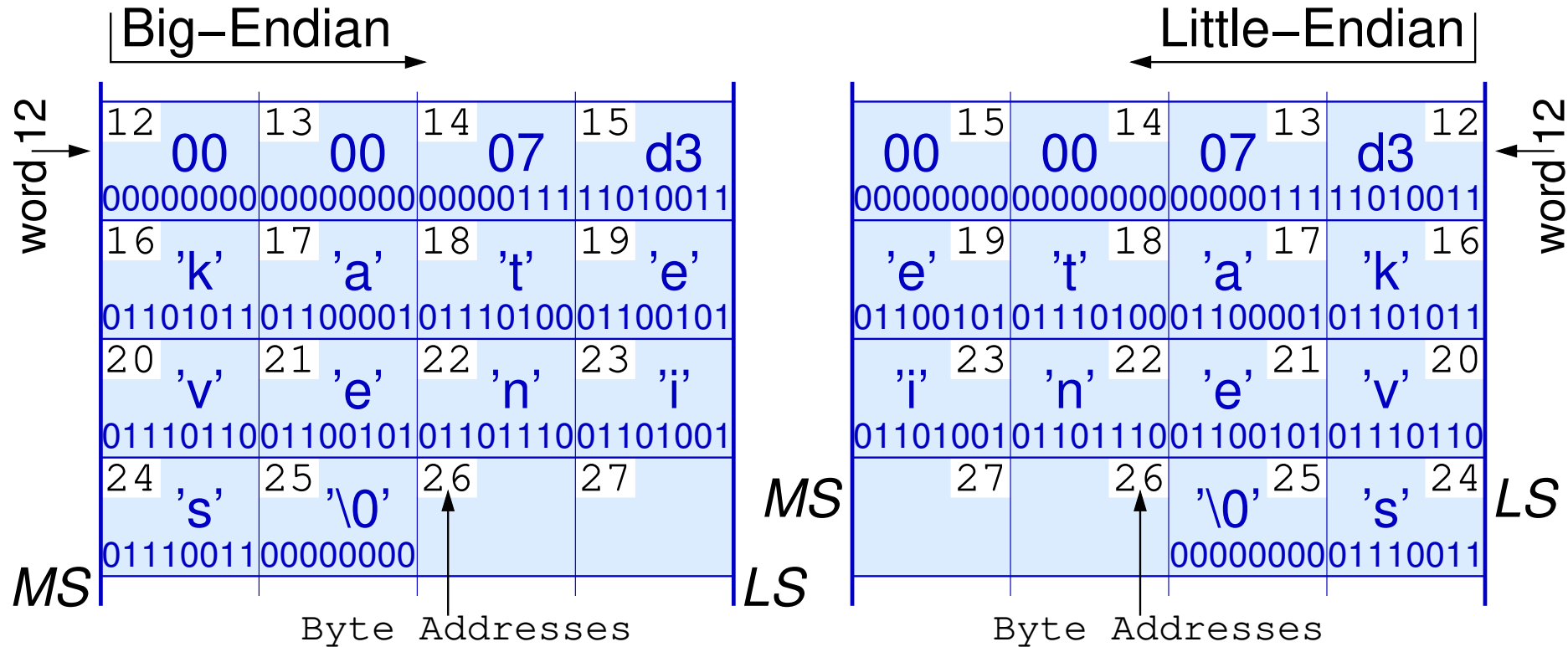
$$\text{Ακέραιος} = b_{n-1} \times 2^{n-1} + b_{n-2} \times 2^{n-2} + \dots + b_2 \times 2^2 + b_1 \times 2^1 + b_0 \times 2^0$$

Most Significant (MS)

Least Significant (LS)

Αρίθμηση των Bytes μέσα σε μία Λέξη Ακεραίου;

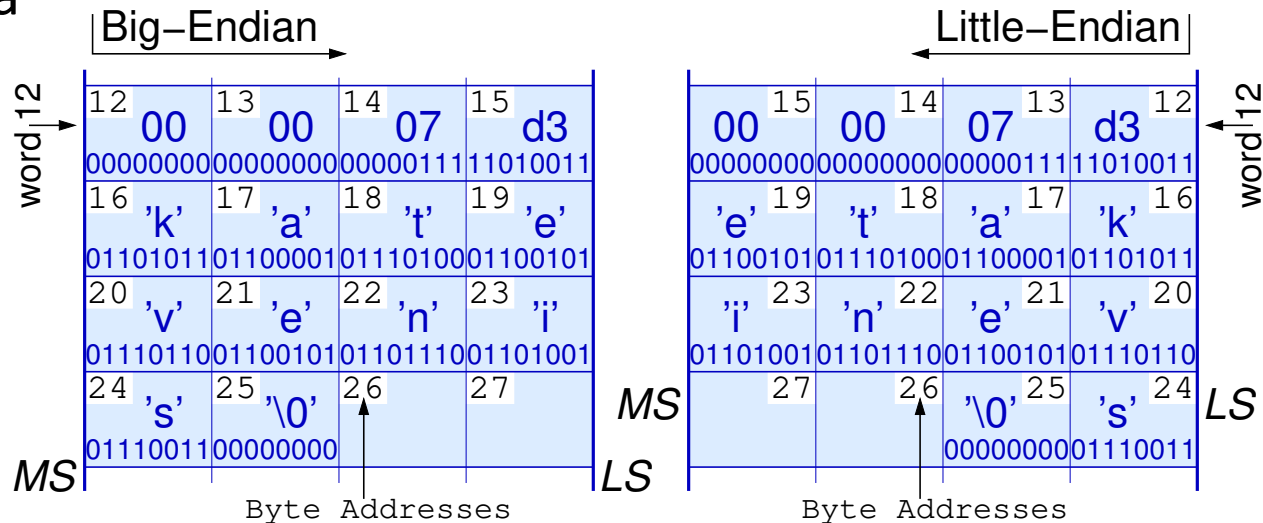
Δύο στρατόπεδα κατασκευαστών («Ιερός πόλεμος»)

Big-Endians versus Little-Endians: ο ιερός πόλεμος

- Big-Endians: «τα strings να μπορούμε να τα διαβάζουμε»!
- Little-Endians: «όπως αριθμούμε τα bits, έτσι & τα Bytes»!
- rfc-editor.org/ien/ien137.txt “On Holy Wars and a Plea for Peace”
- *Big-Endians*: IBM S/360, Motorola 68000, early PowerPC
- *Bi-Endians* (configured as either): ARM, PowerPC, MIPS
- *Little-Endians*: Intel x86, AMD, RISC-V, early ARM

Τι με νοιάζει εμένα; – (1) κανονικά προγράμματα

- char buf[10] με base addr. 16
- γράφω buf[0] = 'k'
- γράφω buf[1] = 'a'
- διαβάζω buf[0] → 'k'
- διαβάζω buf[1] → 'a'
- ίδια, σωστή συμπεριφορά σε ό,τι μηχανή και να τρέξω το πρόγραμμά μου
- int year=2003 στη διεύθυνση 12
- διαβάζω int από 12, βρίσκω 2003
- ίδια, σωστή συμπεριφορά σε ό,τι μηχανή και να τρέξω

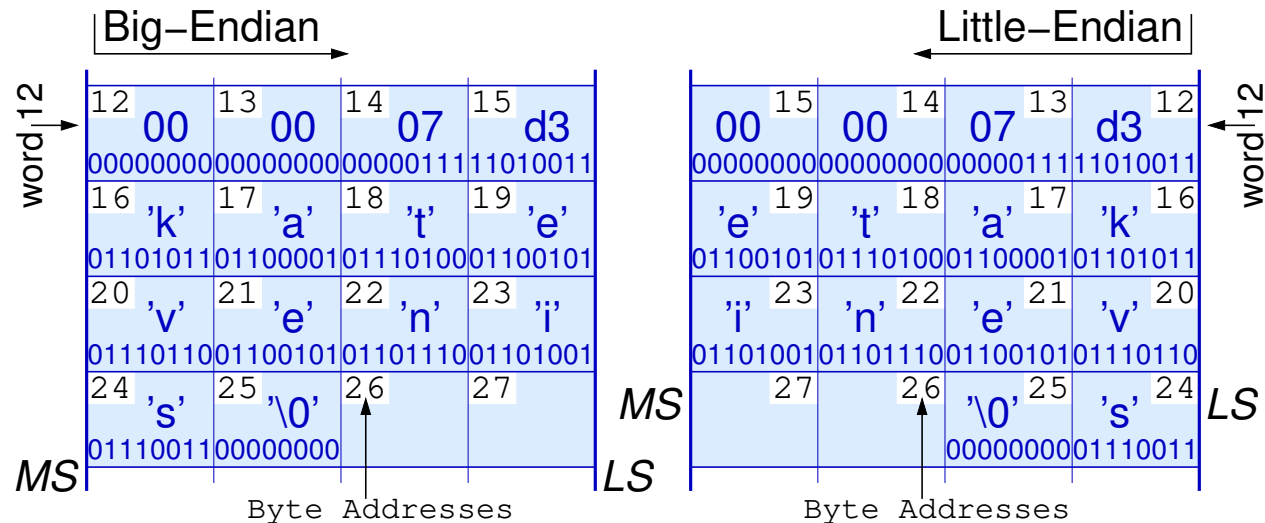

Τι με νοιάζει εμένα; – (2) «παράξενα» προγράμματα

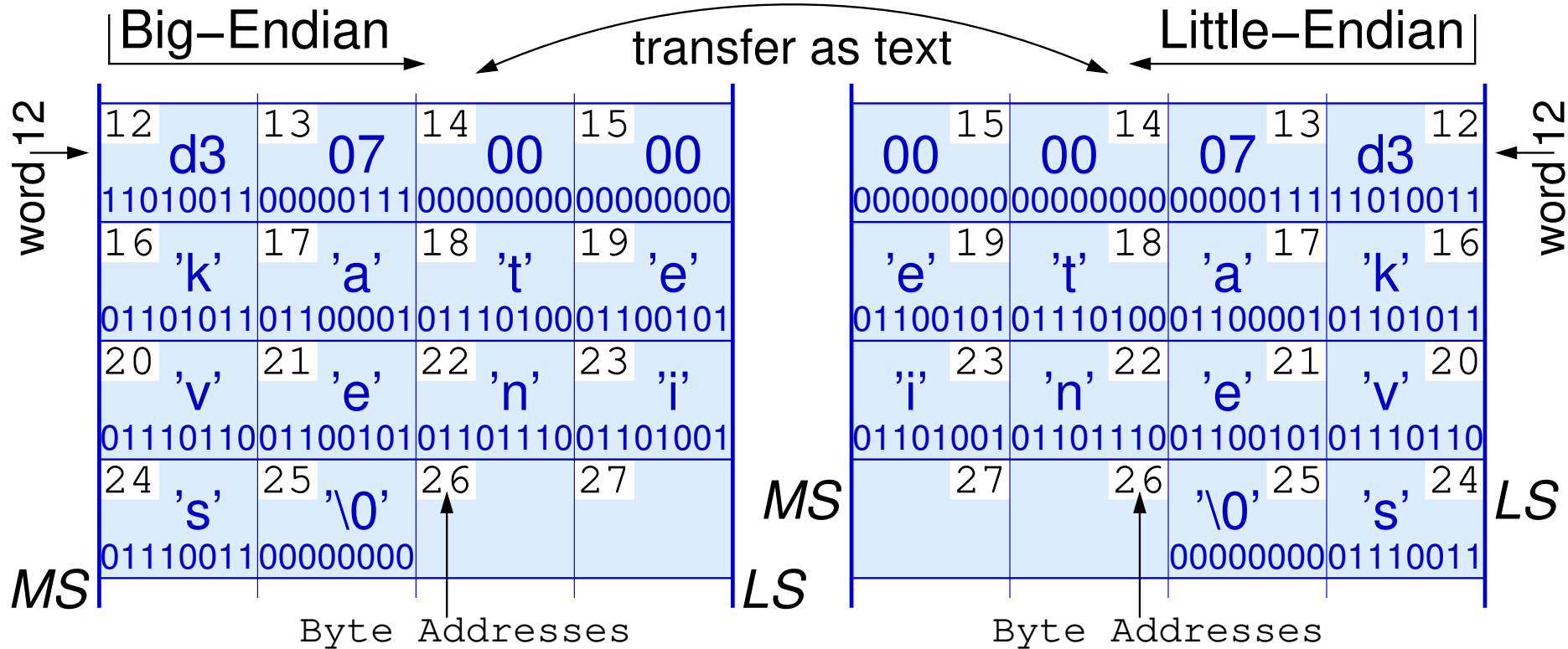
- γράφω string “katevenis” ξεκινώντας από τη διευθ. 16
 - διαβάζω int (!) από δ. 16:
 - αλλού (big-e.) → 6b617465
 - αλλού (little-e.) → 6574616b
- γράφω int year=2003 στη δ. 12
 - διαβάζω char (!) από διευθ. 12:
 - αλλού (big-e.) βρίσκω: ‘\0’ (00)
 - αλλού (little-e.) βρίσκω: ‘Σ’ (d3)

• non-portable program !

- η συμπεριφορά αλλάζει από μηχανή σε μηχανή
- (και μάλλον ανόητο πρόγραμμα)

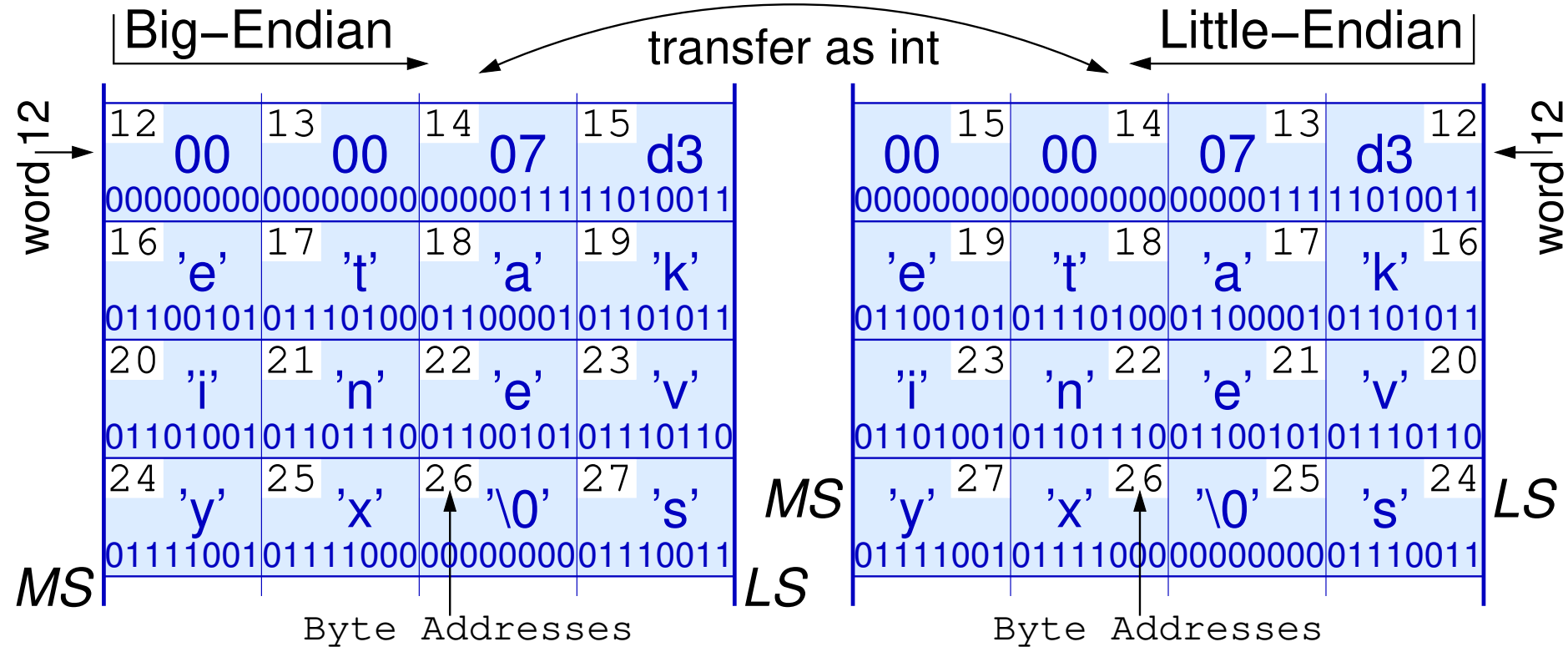

Τι με νοιάζει εμένα; – (3) μεταφορά αρχείου ως text

Ο ακέραιος 2003 γίνεται -754.515.968 στην άλλη μηχανή!

Τι με νοιάζει εμένα; – (4) μπτ. αρχείου ως binary (int)

To string @16 γίνεται “etakinevnx” στην άλλη μηχανή!

Προσπελάσεις σε Φαρδιές Μνήμες: Ευθυγράμμιση

- Οι πραγματικές μνήμες συνήθως φαρδιές (32, 64,... bits)
 - γιά λόγους ταχύτητας: περισσότερα Bytes σε κάθε πρόσβαση
 - εάν ο επεξεργαστής χρειάζεται λιγότερα Bytes, η μνήμη του δίνει όλα τα Bytes στην «γραμμή» εκείνη, και ο επεξεργαστής, εσωτερικά, επιλέγει και κρατά εκείνα που θέλει
 - χωριστό σήμα *writeEnable* γιά κάθε Byte position: γιά να γράψουμε λιγότερα Bytes από μία ολόκληρη «γραμμή», ανάβουμε μόνον τα *wrEnab's* εκεί που θέλουμε να γράψουμε
- Η πραγματική μνήμη προσπελάζει πάντα ευθυγραμμισμένες «γραμμές», στην κάθε πρόσβαση
- Πόσες προσπελάσεις χρειάζονται γιά ποσότητα n Bytes?

2-Byte "Half Words" Aligned on Addresses that are integer multiples of 2

1	0
3	2
5	4
7	6
9	8
11	10
13	12
15	14
17	16
19	18
21	20
23	22

Addresses drawn assuming: *Little Endian layout*

3	2	1	0
7	6	5	4
11	10	9	8
15	14	13	12
19	18	17	16
23	22	21	20

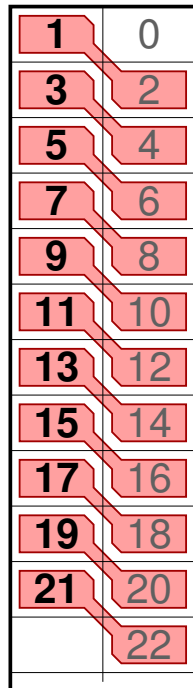
7	6	5	4	3	2	1	0
15	14	13	12	11	10	9	8
23	22	21	20	19	18	17	16

← 64 bits = 8 Bytes →

- Numbers inside boxes are Byte Addresses –NOT Contents
- The address of each 2-Byte "half word" is shown in Bold

(the address of a multi-Byte quantity is the address of that Byte inside it that has the smallest address among all the Bytes inside the quantity)

← 16 b
2 By →

← 32 bits = 4 Bytes →

2-Byte "Half Words" at Addresses that are NOT integer multiples of 2

3	2	1	0
7	6	5	4
11	10	9	8
15	14	13	12
19	18	17	16
	22	21	20

7	6	5	4	3	2	1	0
15	14	13	12	11	10	9	8
	22	21	20	19	18	17	16

← 64 bits = 8 Bytes →

- Some (even if not all) of these 2-Byte half-w. incur a performance penalty when accessed

4-Byte "Words" Aligned on Addresses that are integer multiples of 4

1	0
3	2
5	4
7	6
9	8
11	10
13	12
15	14
17	16
19	18
21	20
23	22

← 16 b
2 By →

Addresses drawn assuming: *Little Endian layout*

1	0
3	2
5	4
7	6
9	8
11	10
13	12
15	14
17	16
19	18
	20

3	2	1	0
7	6	5	4
11	10	9	8
15	14	13	12
19	18	17	16
23	22	21	20

← 32 bits = 4 Bytes →

(the address of a multi-Byte quantity is the address of that Byte inside it that has the smallest address among all the Bytes inside the quantity)

7	6	5	4	3	2	1	0
15	14	13	12	11	10	9	8
23	22	21	20	19	18	17	16

← 64 bits = 8 Bytes →

- Numbers inside boxes are Byte Addresses –NOT Contents
- The address of each 4-Byte "word" is shown in Bold

4-Byte "Words" at Addresses that are NOT multiples of 4, but are 1-off, i.e. $\text{Addr mod } 4 == 1$

3	2	1	0
7	6	5	4
11	10	9	8
15	14	13	12
19	18	17	16
			20

7	6	5	4	3	2	1	0
15	14	13	12	11	10	9	8
			20	19	18	17	16

← 64 bits = 8 Bytes →

- Some (even if not all) of these 4-Byte words incur a performance penalty when accessed

4-Byte "Words" Aligned on Addresses that are integer multiples of 4

1	0
3	2
5	4
7	6
9	8
11	10
13	12
15	14
17	16
19	18
21	20
23	22

← 16 b
2 By →

Addresses drawn assuming: *Little Endian layout*

1	0
3	2
5	4
7	6
9	8
11	10
13	12
15	14
17	16
19	18
21	20

4-Byte words at multiples of 2 but not of 4 are OK in 2-Byte wide memories, but NOT in wider!

3	2	1	0
7	6	5	4
11	10	9	8
15	14	13	12
19	18	17	16
23	22	21	20

← 32 bits = 4 Bytes →

(the address of a multi-Byte quantity is the address of that Byte inside it that has the smallest address among all the Bytes inside the quantity)

4-Byte "Words" at Addresses that are multiples of 2, but NOT multiples of 4 (i.e. $\text{Addr mod } 4 == 2$)

3	2	1	0
7	6	5	4
11	10	9	8
15	14	13	12
19	18	17	16
		21	20

7	6	5	4	3	2	1	0
15	14	13	12	11	10	9	8
23	22	21	20	19	18	17	16

← 64 bits = 8 Bytes →

- Numbers inside boxes are Byte Addresses –NOT Contents
- The address of each 4-Byte "word" is shown in Bold

7	6	5	4	3	2	1	0
15	14	13	12	11	10	9	8
		21	20	19	18	17	16

← 64 bits = 8 Bytes →

- Some (even if not all) of these 4-Byte words incur a performance penalty when accessed

8-Byte "Double Words" Aligned on Addresses that are integer multiples of 8

1	0
3	2
5	4
7	6

Addresses drawn assuming: *Little Endian layout*

3	2	1	0
7	6	5	4
11	10	9	8
15	14	13	12
19	18	17	16
23	22	21	20

7	6	5	4	3	2	1	0
15	14	13	12	11	10	9	8
23	22	21	20	19	18	17	16

64 bits = 8 Bytes

- Numbers inside boxes are Byte Addresses –NOT Contents
- The address of each 8-Byte "double word" is shown in Bold

(the address of a multi-Byte quantity is the address of that Byte inside it that has the smallest address among all the Bytes inside the quantity)

9	8
11	10
13	12
15	14
17	16
19	18
21	20
23	22

1	0
3	2
5	4
7	6
9	8
11	10
13	12
15	14
17	16
19	18
21	20
23	22

32 bits = 4 Bytes

8-Byte "Doubles" at Addresses that are multiples of 2, but NOT multiples of 4 or 8 (i.e. $\text{Addr mod } 8 == 2$)

16 b
2 By

8-Byte doubles at multiples of 2 but not of 4 or 8 are OK in 2-Byte wide memories, but NOT in wider!

3	2	1	0
7	6	5	4
11	10	9	8
15	14	13	12
19	18	17	16
23	22	21	20

7	6	5	4	3	2	1	0
15	14	13	12	11	10	9	8
23	22	21	20	19	18	17	16

64 bits = 8 Bytes

- In 4- and 8-wide memories, all of these doubles incur a performance penalty when accessed

8-Byte "Double Words" Aligned on Addresses that are integer multiples of 8

1	0
3	2
5	4
7	6

Addresses drawn assuming: *Little Endian layout*

3	2	1	0
7	6	5	4
11	10	9	8
15	14	13	12
19	18	17	16
23	22	21	20

← 32 bits = 4 Bytes →

7	6	5	4	3	2	1	0
15	14	13	12	11	10	9	8
23	22	21	20	19	18	17	16

← 64 bits = 8 Bytes →

- Numbers inside boxes are Byte Addresses –NOT Contents
- The address of each 8-Byte "Double word" is shown in Bold

(the address of a multi-Byte quantity is the address of that Byte inside it that has the smallest address among all the Bytes inside the quantity)

9	8
11	10
13	12
15	14
17	16
19	18
21	20
23	22

← 16 b
2 By →

1	0
3	2
5	4
7	6
9	8
11	10
13	12
15	14
17	16
19	18
21	20
23	22

8-Byte "Doubles" at Addresses that are multiples of 4, but NOT multiples of 8 (i.e. $\text{Addr mod } 8 == 4$)

3	2	1	0
7	6	5	4
11	10	9	8
15	14	13	12
19	18	17	16
23	22	21	20

7	6	5	4	3	2	1	0
15	14	13	12	11	10	9	8
23	22	21	20	19	18	17	16

← 64 bits = 8 Bytes →

- In 8-Byte wide memories, these Doubles incur a performance penalty when accessed

8-Byte Doubles at multiples of 4 but not of 8 are OK in 2- & 4-wide memories, but NOT in wider!

Γιά ταχύτητα: Ευθυγράμμιση στα «φυσικά όρια»

Ηθικόν Δίδαγμα:

- Γιά τον ελάχιστο δυνατό αριθμό προσπελάσεων μνήμης,
- σε μνήμη οιουδήποτε πλάτους (πάντα δύναμη του 2)
 - δηλαδή γιά προγράμματα με “portable efficiency”:
- Half-words (2 Bytes) σε διευθ. ακέραια πολλαπλ. του 2
- Words (4 Bytes) σε διευθύνσεις ακέραια πολλαπλ. του 4
- Double-words (8 Bytes) σε διευθ. ακερ. πολλαπλ. του 8
- Γενικά: Ευθυγράμμιση της κάθε ποσότητας (2^n By) στα «φυσικά» της όρια (ακερ. πολ. του 2^n)

Οδηγίες στον Assembler για Ευθυγράμμιση

- Σε μερικούς επεξ. υποχρεωτική η ευθυγράμ. (π.χ. MIPS)
- Σε άλλους προαιρετική: **RISC-V** (κ.α.)
 - παντού συμφέρει σε ταχύτητα, έστω και με κάποια κενά στη χρησιμοπ. του χώρου μνήμης (λιγότερα εάν βελτιστοποιηθούν)
- Οδηγίες Assembler να ευθυγραμμίσει το επόμενο item:
 - .align 2 \Rightarrow σε ακέραιο πολλαπλ. του $2^2 = 4$
 - .align 3 \Rightarrow σε ακέραιο πολλαπλ. του $2^3 = 8$
κάνε τη διεύθ. όπου θα αρχίσει το επόμενο πράγμα στο data segment ακερ. πολ. του 2^n (αυξάνοντας την λίγο αν δεν είναι ήδη)
 - .space 32 \Rightarrow κράτησε εδώ χώρο 32 Bytes (άφησε κενό)

Παράδειγμα: .align .space

```
mystr: .asciz "katevenis"  
       .align 3 # πήδα στο επόμενο  
              ακέρ. πολ. του 23=8  
  
p_dbl: .space 8 # ονόμασε τη θέση  
         "p_dbl" και κράτα  
         χώρο 8 Bytes εκεί  
  
i_wrd: .space 4 # επόμ. θέση ονόματι  
         "i_wrd" και κράτα  
         χώρο 4 Bytes εκεί
```

mystr=	400	k
	401	a
	402	t
	403	e
	404	v
	405	e
	406	n
	407	i
	408	s
	409	\0
	410	
	411	
	412	
	413	
	414	
	415	
p_dbl=	416	
	417	
	418	
	419	
	420	
	421	
	422	
	423	
i_wrd=	424	
	425	
	426	
	427	
	428	

Ευθυγραμμισμένες Ποσότητες & τα bits Διεύθυνσης

00000 1	00000 0
00001 1	00001 0
00010 1	00010 0

0000 11	0000 10	0000 01	0000 00
0001 11	0001 10	0001 01	0001 00
0010 11	0010 10	0010 01	0010 00

000 111	000 110	000 101	000 100	000 011	000 010	000 001	000 000
001 111	001 110	001 101	001 100	001 011	001 010	001 001	001 000
010 111	010 110	010 101	010 100	010 011	010 010	010 001	010 000

- Στις ευθυγραμμισμένες ποσότητες μεγέθους 2^n Bytes, τα n LS bits της διεύθυνσης του κάθε Byte τους δείχνουν τη θέση του Byte μέσα στην ποσότητα, και τα bits αυτά είναι όλα 0 στη διεύθυνση της ποσότητας, ενώ τα υπόλοιπα bits της διεύθ. είναι όλα ίδια σε όλα τα Bytes της ποσότητας
- Ομοίως: «Γραμμές» Κρυφών Μνημών, «Σελίδες» Εικονικής Μνήμης